

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Karola GALEKA a Tomáša ŠUDÍKA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov (tlač 1371)

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2023/147>

Materiál v pripomienkovom konaní do 21.03.2023

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom hospodárstva SR na základe § 70 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Hlavným cieľom návrhu zákona je zjednodušenie povoľovacieho procesu pri výstavbe nových zdrojov tepla využívajúcich prevažne obnoviteľné zdroje energie alebo odpadové teplo, a to vrátane decentralizovaných zdrojov tepla, ktoré zabezpečujú dodávku tepla pre bytové domy a iné objekty spotreby tepla. Návrh má súčasne chrániť od odpájania tie účinné systémy centralizovaného zásobovania teplom (CZT), ktoré už dnes využívajú obnoviteľné zdroje energie v podiele 65 % a viac (účinné CZT z obnoviteľných zdrojov). Ďalším cieľom návrhu zákona je účinné zapojenie jednotlivých mestských častí v Hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice do plánovania a tvorby koncepcií rozvoja tepelného hospodárstva na území mestských častí a zvýšenie verejnej kontroly pri cenotvorbe dodávateľov tepla, ktorí v mestách a obciach zabezpečujú zásobovanie obyvateľstva teplom prostredníctvom účasti miest a obcí v cenových konaniach v postavení zúčastnenej osoby.

Ministerstvo s cieľom poslaneckého návrhu zákona nesúhlasí, návrh nepovažuje za účelný a dôvodný a odporúča vláde Slovenskej republiky vysloviť s návrhom nesúhlas

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 01.05.2023

Postoj RÚZ k materiálu

Hlavným cieľom návrhu zákona je zjednodušenie povoľovacieho procesu pri výstavbe nových zdrojov tepla využívajúcich prevažne obnoviteľné zdroje energie alebo odpadové teplo, a to vrátane decentralizovaných zdrojov tepla, ktoré zabezpečujú dodávku tepla pre bytové domy a iné objekty spotreby tepla. Návrh má súčasne chrániť od odpájania tie účinné systémy centralizovaného zásobovania teplom (CZT), ktoré už dnes využívajú obnoviteľné zdroje energie v podiele 65 % a viac (účinné CZT z obnoviteľných zdrojov). RÚZ s návrhom zásadne nesúhlasí z dôvodov, ktoré sú popísané v nižšie uvedených pripomienkach.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

S návrhom zákona, ako celkom, zásadne nesúhlasíme.

Odôvodnenie:

V prvom rade ide o navrhovanú úpravu v novelizačnom bode 1 v čl. I návrhu zákona, ktorý predstavuje významný zásah do podmienok vydávania osvedčenia o výstavbe sústavy tepelných zariadení, ktoré patrí do pôsobnosti ministerstva hospodárstva a obcí. Návrh znižuje doterajšie štandardy posudzovania vplyvov nových zariadení na výrobu tepla, pokiaľ dochádza k zníženiu odberu tepla z účinného CZT. Vplyvy na životné prostredie a ďalšie dopady výstavby nebudú predmetom skúmania v rozsahu podľa § 12 ods. 5 zákona o tepelnej energetike, ak pôjde o výstavbu zariadenia na výrobu tepla využívajúceho prevažne obnoviteľné zdroje tepla alebo odpadové teplo. Doposiaľ sa tieto vplyvy museli posudzovať pri každom projekte znižujúcom odber tepla z účinného CZT.

V tejto súvislosti by sme chceli zdôrazniť, že sme otvorení diskusii k precizovaniu konceptu štandardného účinného CZT (Smernica EP a Rady (EÚ) 2018/2001 a účinného CZT z obnoviteľných zdrojov (novela zákona o tepelnej energetike č. 363/2022 Z. z.). Dovolíme si upozorniť, že z cca 680 okruhov CZT (okruh = zdroj tepla, rozvody tepla, odberateľ) z nám známych údajov cca 40 okruhov spĺňa podmienky účinného CZT z OZE, ktoré zadefinovala novela zákona o tepelnej energetike v roku 2022.

Zastávame názor, že úpravy v poslaneckej novele presahujú európsky právny rámec podpory obnoviteľných zdrojov v teplárstve (smernica 2018/2001 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov), pôsobia nekoncepčne a vnášajú do právnej úpravy nejasnosti. Uvedené platí o to zásadnejšie v podmienkach slovenskej reality, kde vo väčšine miest nie sú dané objektívne predpoklady na splnenie podmienok účinného CZT z obnoviteľných zdrojov z dôvodu nedostupnosti OZE v danej lokalite. Považujeme za nelogické, aby štát pod tlakom európskych pravidiel na jednej strane nútil výrobcov tepla investovať do technológií účinného CZT (k ultimu roka 2025) a na druhej strane takémuto účinnému CZT neposkytol ani ochranu, ktorú mu priznáva smernica. Súčasný postup štátu (napr. Nariadenie vlády SR č. 38/2023 Z. z., ale aj táto navrhovaná novela) môže v konečnom dôsledku priniesť, že podiel OZE vo vykurovaní bude nie rásť, ale klesať.

Ďalšou zásadnou zmenou, ktorej platnosť sa navrhuje bez akejkoľvek odbornej diskusie, je vstup obce v postavení zúčastnenej osoby do všetkých cenových konaní týkajúcich sa dodávky tepla obyvateľstvu v obci (čl. II bod 1 návrhu zákona). V tomto prípade sme identifikovali viacero negatívnych praktických dopadov návrhu.

Novela, okrem odkazu na inštitút „zúčastnenej osoby“ ďalej nešpecifikuje práva a povinnosti obce (alebo mestskej časti) v cenovom konaní. Máme za to, že takáto nedokonalá resp. nedokončená úprava zasahuje do:

- Plynulosti a dĺžky trvania cenového konania, tým, že okrem nestranného regulátora bude potrebné sa vysporiadať s pripomienkami zástupcu obce. Zástupca obce nie je nestranná osoba a môže zastávať aj politické motívy.

- Do obchodného tajomstva a trhovej súťaže tým, že údaje sprístupnené dodávateľom tepla URSO-u, môžu byť sprístupnené akémukoľvek zástupcovi obce v konaní, napr. aj osobe, ktorá následne údaje poskytne konkurencii dodávateľa tepla.

V neposlednom rade rovnako považujeme za problematické aj zavedenie nástroja na porovnávanie ceny tepla (čl. II bod 1 návrhu zákona). Nevieme si predstaviť, aké parametre porovnania by mali byť zvolené tak, aby porovnanie spĺňalo prvok objektívnosti. Uvedené súvisí práve s procesom cenotvorby, pri ktorej v rozličných oblastiach, mestách a obciach vstupuje do ceny vždy iný typ nákladov (najmä práve kvôli už vyššie spomínanej skladbe výrobných zdrojov, pomeru palív v mixe ...).

Ciele, ktoré SR prijala v sektore vykurovania, bez systémov CZT nie je možné dosiahnuť. Systémy CZT zásobujú teplom a teplou vodou 761 tisíc domácností.

2. Zásadná pripomienka k článku I. – vloženie nového novelizačného bodu

V § 5 ods. (5) písmeno g) sa za slová „návrh na vymedzené územie“ dopĺňa text „s jeho vyznačením na katastrálnej mape.“

Odôvodnenie:

Uvedeným sa spresní interpretácia vymedzeného územia.

3. Zásadná pripomienka k článku I. – vloženie nového novelizačného bodu

V § 7 ods. (2) písmeno j) sa za slová „vymedzené územie“ dopĺňa „na podnikanie.“

Odôvodnenie:

V praxi sa často stáva, že stavebné úrady nesprávne vyhodnocujú vymedzené územie ako časti územia, na ktorých sa nachádza technológia vo vlastníctve držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla. Preto je nevyhnutné odstrániť pochybnosti, a aj v prípade právnických osôb jednoznačne určiť spôsob definovania vymedzeného územia rovnakým spôsobom, ako je to zákonom určené pre fyzické osoby.

4. Zásadná pripomienka k článku I. – vloženie nového novelizačného bodu

V § 10 ods. 1 písm. d) sa za slová „zriaďovať na cudzích pozemkoch mimo zastavaného územia obce“ dopĺňa „...na pozemkoch vo vlastníctve obce v zastavanom území obce a na pozemkoch vo vlastníctve Slovenskej republiky v zastavanom území obce“.....

Odôvodnenie:

Aktuálne znenie zákona umožňuje zjednodušenie stavebného procesu rozvodov tepla iba vo vzťahu k pozemkom mimo zastavaného územia obce. Vo verejnom záujme, ktorým nepochybne tepelné hospodárstvo je, sa navrhuje zjednodušenie tohto procesu aj na pozemky vo vlastníctve obce a Slovenskej republiky nachádzajúce sa v intraviláne obce. Predmetné pozemky sú v zásade verejným majetkom a majú byť prioritne užívané práve vo verejnom záujme. V územnom ani stavenom konaní tým nebudú dotknuté práva vlastníkov pozemkov vznášať námietky a uplatňovať svoje práva.

5. Zásadná pripomienka k článku I. – vloženie nového novelizačného bodu

V § 21 ods. 5 sa za slová „na vymedzenom území alebo na území bezprostredne nadväzujúcom na vymedzené územie“ dopĺňa „plánuje vybudovať nový objekt spotreby tepla alebo“.....

Odôvodnenie:

Využívanie energie z domácich obnoviteľných zdrojov bez produkcie skleníkových plynov CO₂ je nepochybne vo verejnom záujme. Aktuálne znenie zákona určuje povinnosť pripojenia k účinnému centralizovanému zásobovaniu teplom z obnoviteľných zdrojov energie len pre objekt, ktorý uskutočňuje hĺbkovú obnovu. Nevzťahuje sa na nový objekt spotreby tepla, ktorý sa plánuje vybudovať na vymedzenom území držiteľa povolenia na výrobu a rozvod tepla.

6. Zásadná pripomienka k článku II, § 14 ods. 23

Z návrhu zákona požadujeme vypustiť navrhovaný ods. 23 a navrhovaný ods. 24 následne označiť ako ods. 23

Odôvodnenie:

Z jeho návrhu nie je zrejmé akým spôsobom a v akom postavení v konaní by obec alebo mestská časť mala byť alebo v akom rozsahu by do konania mala vstupovať. Taktiež, ide o bezprecedentné narušenie princípov regulácie, nakoľko štandardne ide o konanie regulovaného subjektu a ÚRSO. Z navrhovaného znenia tiež nie je zrejmé, aký oprávnený záujem by na konaní takýto účastník mal mať. V procese konania sú zo strany regulovaného subjektu taktiež predkladané hospodárske a iné informácie dôverného charakteru, ktoré takémuto subjektu nemôžu byť poskytnuté a teda nie je zrejmé ako by mohol kvalifikovane do konania vstupovať. Uvedený návrh by v konečnom dôsledku znamenal len neprimerané predlžovanie celého návrhového konania a jeho politizovanie. V konečnom dôsledku by takéto konania mohli spôsobiť odchod viacerých regulovaných subjektov z trhu, zníženiu konkurencie a teda vyššie ceny.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2023/147>